

หน้าที่

ทั้งนี้เพราะการกระทำใดๆ เพื่อเพิ่มพูนในด้านปริมาณแล้ว ย่อมต้องคำนึงถึงคุณภาพไว้อยู่เสมอ ข้าพเจ้าได้เคยพูดถึงความสำคัญของประเพณี เรื่องภาษา เรื่องความเป็นคน วันนี้ ใครที่จะพูดถึงเรื่อง **หน้าที่** เพราะ **หน้าที่** เป็นเรื่องสำคัญมากในการปฏิบัติกรงาน คำว่า **หน้าที่** หมายถึง กิจที่ต้องทำ ในระบอบประชาธิปไตย ประชาชนทุกคนมีสิทธิและเสรีภาพสมบูรณ์ และเมื่อมีสิทธิแล้วย่อมมี **หน้าที่** รัฐธรรมนูญการปกครองของประเทศต่างๆ จึงได้บัญญัติถึงสิทธิและ **หน้าที่** ของประชาชน พลเมืองไว้ให้เป็นหลักปฏิบัติ สิทธิและ **หน้าที่** เป็นสิ่งควบคู่กันไป

(พระบรมราโชวาทในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย: ๓ สิงหาคม ๒๕๐๔)

บัดนี้ ทุกคนพร้อมที่จะเข้ารับ**หน้าที่** ตามความรู้ความสามารถแล้ว ขอให้เริ่มงานของท่านด้วยความมั่นใจและด้วยความหวัง ในขั้นต้นนี้ งานใน**หน้าที่** คงจะมีความสำคัญและความรับผิดชอบยังไม่มากนัก แต่ต่อไปก็ต้องมีมากขึ้นเป็นอันดับ และจะต้องได้ทำงานเป็นบุคคลชั้นนำของประเทศในที่สุด สิ่งสำคัญสุด ที่ท่านจะต้องมีอยู่เสมอไปในการทำงาน คือ ความกระตือรือร้น ความบริสุทธิ์ใจ และอุดมคติ ซึ่งมีอยู่พร้อมมูลในตัวท่านแล้วในขณะนี้

(พระบรมราโชวาทในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย: ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๑๐)

ในชีวิตการทำงานนั้น ทุกคนมีภาระอันหนักที่จะต้องกระทำมากมาย ประการแรกคือ**หน้าที่**ในงานอาชีพ ซึ่งควรจะต้องปฏิบัติให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีทุกอย่าง ประการต่อไป ได้แก่**หน้าที่**ที่จะต้องทำประโยชน์ให้แก่สังคมในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของสังคม และเป็นผู้ที่ได้รับความเกื้อกูลจากสังคมโดยตรงและทางอ้อมอยู่ตลอดเวลา นอกจากนั้นยังมี**หน้าที่**ที่จะต้องปฏิบัติรับใช้ชาติบ้านเมืองในฐานะที่เป็นพลเมืองไทย อีกประการหนึ่งด้วย

(พระบรมราโชวาทในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของ
มหาวิทยาลัยศิลปากร : ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๒)

บัณฑิตควรจะมีใจพอใจและภูมิใจ ที่มีความรู้ความชำนาญทางวิชาการเป็นพื้นฐานที่มั่นคงของการทำงาน ในทางปฏิบัติ ทุกคนควรถือเป็น **หน้าที่** จำเป็น ที่จะต้องพยายามหยิบยกเอาความรู้มาพิจารณา ใช้ให้ถูกต้องเหมาะสมแก่งาน แก่เวลา และแก่สภาพการณ์ทั่วไป ทั้งให้สัมพันธ์กับงานด้านอื่นๆ โดยสมดุลและโดยสอดคล้อง เพื่อให้การปฏิบัติอำนวยผลสมบูรณ์แท้จริง

(พระบรมราโชวาทในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของ
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ : ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๑๗)

นี่กว่าที่ให้เป็น “ตายแลนด” นั้นเป็นการข่มขวัญ แต่ถ้าเราทุกคนทำ **หน้าที่** ดีๆ และพยายามที่จะสมานสามัคคีกันให้ดี ช่วยกันเราก็ไม่ตาย แล้วข้อพิสูจน์ ก็คือทุกคนที่ยืนอยู่ในที่นี้ก็ยังไม่ตาย ก็ไม่ใช่ “ตายแลนด” .... ถ้าแต่ละคนทำ **หน้าที่** ทั้งใน **หน้าที่** ที่มี ทั้ง **หน้าที่** ที่ได้ตั้งไว้กับตัว หรืออาชีพ ทั้งใน **หน้าที่** ที่มีในทางที่เป็นคนไทย เป็นมนุษย์ ที่จะต้องมีความเอื้อเฟื้อ ซึ่งกันและกัน ถ้ามีความคิดที่เที่ยงตรง ที่มีเหตุผล-ไม่ได้หมายความว่าต้องเห็นด้วย เห็นพ้องกันเสมอ ไม่หมายความว่าถ้าใครพูดอะไรไปจะต้องถือว่าใช่แล้ว ยกมือแบบที่เขาล้อกันในสภา – มีความคิดความเห็นต่างกันได้ แต่ถ้าพูดกันด้วยเหตุผลแล้ว ไม่ใช่มีฉันทิฐิ คือไม่ถือเอาเหตุผลลับๆ ล่อๆ มาใช้เชื่อว่าเราอยู่ด้วยกันได้อย่างดี

(พระราชดำรัสเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา :
๔ ธันวาคม ๒๕๑๗)

การทำหน้าที่ให้สอดคล้องกับผู้ที่ทำหน้าที่อย่างอื่นฯ นั้น บัณฑิตหรือนักวิชาการจำเป็นจะต้องไม่ประมาทความรู้ความสามารถของผู้อื่น ทั้งนักวิชาการด้วยกัน ทั้งผู้ที่มีความชำนาญทางการปฏิบัติทั้งหมดจะต้องใช้ความรู้ความชัดเจนของตนฯ ร่วมงานกันด้วยความคิดความเห็นที่ถูกต้องตามเหตุผล สุจริต เทียบตรง เป็นอิสระจากอคติ กลอุบายและความเห็นแก่ตัว ให้ภารกิจทั้งหมดบรรลุผลสำเร็จได้โดยครบถ้วน

(พระบรมราโชวาทในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัย
เชียงใหม่ : ๙ มกราคม ๒๕๑๘)

ผู้มีปัญญาทุกระดับจึงต้องถือเป็นภาระและหน้าที่ ที่จะต้องรู้จัก รับ รู้จัก ใช้ความรู้อย่างถูกต้อง เพื่อสามารถพิจารณาการกระทำให้เหมาะสมแก่ทุกกรณี

(พระบรมราโชวาทในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ : ๒๘ สิงหาคม ๒๕๑๘)

ทำหน้าที่ในทางที่ดีก็คือ ทำในทางที่จะให้ชาติบ้านเมืองมีความมั่นคง มีความเจริญ และมีความผาสุกสงบอันยั่งยืน ซึ่งจะต้องทำด้วยสัจจะ คือความจริงใจ

(พระบรมราโชวาทในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของ
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม: ๒๕ มิถุนายน ๒๕๑๙)

ข้อต่อไป **หน้าที่** ของแต่ละคนแต่ละคนก็มีและมีความสามารถแตกต่างกัน จะต้องอาศัยผู้อื่นในสิ่งที่เราไม่แตกฉาน เราไม่ชำนาญ ฉะนั้นแต่ละคนย่อมต้องอาศัยคนอื่น ถ้าแต่ละคนอาศัยคนอื่นได้ ก็เป็นบุญของแต่ละคน เพราะอาศัยกันได้ ก็คือต้องเมตตาซึ่งกันและกัน ถ้าเมตตาซึ่งกันและกันแล้ว สิ่งที่เราต้องการก็ได้มาแล้ว คือความเอ็นดูของผู้อื่น เราเมตตาเขา เขาก็เมตตาเรา

(พระราชดำรัสเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา :

๔ ธันวาคม ๒๕๑๙)

พวกเราก็เหมือนกัน แต่ละคนมี **หน้าที่** อาจจะมีส่วนในการทำให้ถ่วงความก้าวหน้าของกายใหญ่ คือประเทศชาติได้ บางคนทำงานในทางสร้างสรรค์ ก็สร้างสรรค์ได้มาก คนเดียวสร้างสรรค์ได้มาก แต่คนเดียวถ้าทำในทางทำลาย คนเดียวนั้นก็อาจจะทำลายได้เหมือนกัน แต่ว่าโดยที่ชาติประกอบด้วยบุคคลจำนวนมาก ก็อาจจะมองไม่ค่อยเห็น แต่ต้องขอรับรองว่าแต่ละคนแต่ละคนที่ทำดี คือทำอะไรที่เรียกว่าดี ที่สร้างสรรค์ เว้นจากสิ่งที่ไม่ดี ที่ทุจริต ที่ทำลายนั้น ช่วยส่วนรวมได้เป็นอย่างมาก แม้อาจจะไม่เห็นก็ได้

(พระราชดำรัสเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา :

๔ ธันวาคม ๒๕๒๑)

ฉะนั้นก็เชื่อว่า ถ้าช่วยกันทำตาม**หน้าที่**ที่แต่ละคนมี ก็สามารถที่จะ
ทำให้ประเทศชาติอยู่เย็นเป็นสุขได้ วันนี้ได้พูดเรื่องราวที่อาจจะน่าคิด
และท่านเองเป็นผู้มีความรู้ ก็จะต้องใช้ความรู้ ความฉลาด เพื่อแก้ไข
ปัญหาต่างๆ ที่จะมีมา และในการนี้ขอทุกคนทุกท่านซึ่งมี**หน้าที่**
แต่ละท่านพยายามใช้สติปัญญาและกำลังใจ ให้เป็นประโยชน์ต่อ
ส่วนรวม ทั้งนี้ ประเทศชาติจะก้าวหน้าและมีความปลอดภัยต่อไป

(พระราชดำรัสเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา :

๔ ธันวาคม ๒๕๔๐)